

ביאור הדף מסכת סנהדרין דף ל"א

אמר רב יהודה שעדים שהוכחו בבדיקות עדותם כשרה בדיני ממונות, אבל לא בדיני נפשות. ואמר רבא שמסתבר כדברי ר' יהודה באופן שהוכחו בבדיקות שאינם מעיקר העדות ממש וכגון שאחד אמר שהמנה היה בארנק שחור ואחד אמר בארנק לבן, אבל אם אחד אמר שהמנה עצמו היה שחור והשני אמר שהמנה היה לבן אין מצטרפים, כי זה הכחשה בגוף העדות.

ודעת רב חסדא שגם בעדות נפשות אם עד אחד אומר שבגדיו היו שחורים ואחד לבנים העדות מתקבלת.

ומביאה הגמרא שחכמי נהרדעא חולקים על רבא וסוברים שאפילו אם עד אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן מצטרפים, ומנסה הגמרא לומר שהם סוברים כדעת רבי יהושע בן קרחה, שלא צריך שיראו את העדות יחד אלא כיון ששניהם מעידים שהוא חייב מנה מצטרפת עדותם יחד. אך דוחה הגמרא שלא מצינו שאמר ר' יהושע בן קרחה שאף באופן שהוכחו הם מצטרפים לעדות אחת.

ולכן אומרת הגמרא שחכמי נהרדעא סוברים כדעת ר"ש בן אלעזר בברייתא שאמר ר' שמעון בן אלעזר שלא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שתי כיתי עדים שאחת אומרת מאתים ואחת אומרת מנה שיש בכלל מאתים מנה על מה נחלקו על כת אחת שבית שמאי אומרים נחלקה עדותן ובית הלל אומרים יש בכלל מאתים מנה. ולמעשה לדעתנו בית הלל סוברים שאף בכת אחת שאחד העיד על מאתים ואחד מנה ומכישים אחד את השני מצרפים את עדותם על מנה.

ואם עד אחד מעיד על אדם שחייב לחבירו חבית של יין ועד אחד מעיד עמו שאותו האדם חייב לו חבית של שמן, אומרת הגמרא שהיה מעשה כזה שבא לפני רבי אמי וחייב אותו לשלם חבית של יין (שהיא זולה יותר משמן) כי עליה שניהם מעידים.

ואומרת הגמרא שזה כדעת ר"ש בן אלעזר שסובר שיש בכלל מאתים מנה, וכיון שחבית יין עולה פחות מחבית שמן, נמצא ששניהם מעידים על שווי החבית של היין.

ושואלת הגמרא שהרי רשב"א אמר זאת רק באופן שעל מנה אחד שניהם מעידים, אלא שמכחישים אחד את השני במנה השני, אבל כאן כל אחד מעיד על חבית אחרת. ועונה הגמרא שלא היה מדובר שם בחבית ממש אלא בדמי חבית, וממילא נמצא שעל דמי חבית של יין אינם מכחישים אחד את השני.

ובאופן שעד אחד העיד על אדם שלוה מנה מחבירו בדיוטא עליונה, ועד אחד אומר בדיוטא תחתונה, אמר רבי חנינא שהיה מעשה כזה לפני רבי וצריך עדותם.

במשנה התבאר כשיוצאים מהדין לא יאמר אני מזכה וחבירי מחייבים שנאמר "לא תלך רכיל בעמך". ומביאה הגמרא ברייתא שאומרת מניין לכשיצא לא יאמר הריני מזכה וחבירי מחייבים אבל מה אעשה שחבירי רבו עלי שנאמר "לא תלך רכיל בעמך", ונאמר במשלי "הולך רכיל מגלה סוד". ומספרת הגמרא שהיה מעשה בתלמיד שיצא עליו קול שגילה סוד שהיה בו לשון הרע שנאמר בבית המדרש לאחר כ"ב שנים, והוציאו רב אמי מבית המדרש ואמר שזהו מגלה סודות.

משנה. כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין, ואם אמרו לו כל ראיות שיש לך הבא מיכן עד שלשים יום, לדעת חכמים אם מצא ראיה בתוך שלשים יום סותר את הדין, אבל לאחר שלשים יום אינו סותר. אך לדעת רשב"ג מה יעשה זה שלא מצא בתוך שלשים, אלא רק לאחר שלשים ולכן מקבלים את ראייתו אף לאחר שלושים.

ואם אמרו לו הבא עדים ואמר אין לי עדים, או שאמרו לו הבא ראיה ואמר אין לי ראיה, ולאחר זמן הביא ראיה ומצא עדים, לדעת חכמים הרי זה אינו כלום, אך לדעת רשב"ג מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים לא היה יודע שיש לו ראיה ומצא ראיה, ולכן מקבלים את ראייתו.

ואם אמר שאין לו עדים ולאחר שראה שמתחייב בדין ואמר קרבו פלוני ופלוני ויעידוני או שהוציא ראיה מתחת פונדתו הרי זה אינו כלום.

גמרא. מביאה הגמרא שעל הדין הראשון שנחלקו רשב"ג וחכמים במשנה האם אדם שאמרו לו הבא ראיה בתוך שלושים יום יכול להביא ראיה לאחר שלושים, אמר רבה בר רב הונא שהלכה כרשב"ג, ואמר רבה בר רב הונא שאין הלכה כדברי חכמים. ושואלת הגמרא שאם הלכה כרשב"ג וודאי שאין הלכה כדברי חכמים, ומה הוסיף רב הונא, ועונה הגמרא שהחידוש הוא שבא רבה ב"ר הונא לומר שאפילו בדיעבד אין הלכה כדברי חכמים, ולכן גם אם בית דין טעו ופסקו כחכמים מחזירים את הדין.

ועל המחלוקת השנייה שהובאה במשנה האם אדם שאמרו לו הבא ראיה או עדים ואמר אין לי יכול להביא אחר כך ראיה שוב או לא, אמר רבה בר רב הונא בשם ר' יוחנן שהלכה כדברי חכמים, ואמר רבה בר רב הונא בשם רבי יוחנן שאין הלכה כרשב"ג, ואף כאן שואלת הגמרא שאם הלכה כחכמים וודאי שאין הלכה כרשב"ג, ומה הוסיף רבי יוחנן, עונה הגמרא שהחידוש הוא שרק במחלוקת זו אין הלכה כרשב"ג אך בעל שאר המקומות במשנה הלכה כרשב"ג.

ולא כמו שאמר רבה בר רב חנה שיש שלושה מקומות במשנה שאין הלכה כרשב"ג שהם האם גובים בתחילה מערב קבלן, וצידן שהיא סוגיא בגיטין לגבי מעשה שהיה בצידן באדם שאמר לאשתו שהיא מגורשת בתנאי שתתן לו את בגדו ואבד הבגד, וסוגייתו שנקראית ראיה אחרונה, ולדעת רבה בר רב הונא רק בראיה אחרונה אין הלכה כרשב"ג אבל בערב וצידן הלכה כמותו.

מביאה הגמרא שהיה מעשה בילד שמת אביו שתבעו אותו לדין לפני רב נחמן על נכסי אביו, ושאל אותו רב נחמן האם יש לך עדים ואמר לא, וחייבו רב נחמן, ולאחר שחייבו אותו הלך אותו הילד ובכה, וכאשר שמעו אנשים את בכייתו, באו ואמרו שאנו יודעים להעיד לך את העדות על נכסי אביך, ואמר רב נחמן שבאופן כזה וודאי שגם לדעת חכמים מקבלים את עדותם, כי לא היה על הילד לדעת שיש עדים על נכסי אביו.

ומביאה הגמרא מעשה באשה שהיה מופקד אצלה שטר חוב, ואמרה שהיא יודעת שהשטר חוב הזה כבר פרוע, והאמין לה רב נחמן שהשטר פרוע, ושאל רבא את רב נחמן האם הוא פסק זאת כדעת רבי ששטר נקנה במסירה, וכיון שהשטר מסור בידה דינו כאילו הוא שלה ונאמנת לטעון שהוא פרוע.

והשיב לו רב נחמן שהוא פסק זאת אפילו כדעת חכמים, כי כיון שהיא יכולה לשרוף את השטר כי הוא פרוע, נאמנת גם לומר שהוא פרוע.

ויש אומרים שלא כך היה המעשה, אלא רב נחמן לא האמין לה שהשטר פרוע, וגבה על פיו, ושאל אותו רבא מדוע הוא לא מאמין לה הרי היא יכולה לשרוף את השטר, והשיב לו רב נחמן שמדובר שהיה כתוב על השטר הנפק, וכלומר שקיימו בבית דין את השטר, ולכן היא לא יכולה על ידי טענתה להוציא ממה שפסקו בית דין.

עמוד ב'

הקשה רבא על רב נחמן שהרי שנינו בברייתא שסימפון וכלומר שובר על השטר שכתוב בו שהשטר פרוע, שיש עליו עדים, יתקיים בחותמיו, ורק אם אכן חתימות העדים כשרות, השובר כשר, ואם אין עליו עדים אך הוא נמצא אצל שלישי ושניהם מודים שנתנו לשליש את השובר, או שהשובר נכתב בשטר החוב עצמו אחר החתימות של השטר השובר כשר. ולמעשה רואים בברייתא ששליש נאמן ולא כדברי רב נחמן. ואומרת הגמרא שאכן מכאן הוכחה שלא כדברי רב נחמן.

ואומרת הגמרא שכאשר בא רב דימי לבבל אמר בשם ר' יוחנן שלעולם בעל דין יכול להביא ראיות ולסתור את דברי הבעל דין השני עד שיסתתם טענותיו ויאמר קרבו פלוני ופלוני והעידוני.

ותמהה הגמרא שהרי ממה שאמר ר' יוחנן שיכול להביא ראיות עד שיסתמו טענותיו רואים כדעת חכמים שלא יכול אחר כך להביא ראיה נוספת, אבל ממה שאמר ר' יוחנן אחר כך קרבו איש פלוני ופלוני והעידוני משמע כדעת רשב"ג שיכול להביא אחר כך ראיה נוספת.

ומנסה הגמרא לומר שר' יוחנן אמר את הדברים בדעת רשב"ג ובא לפרש ולומר לעולם יכול הבעל דין לטעון את טענותיו עד שיסתמו טענותיו ואם חזר ואמר קרבו פלוני ופלוני והעידוני יכול לחזור ולהביא עדים.

אך תמהה הגמרא שהרי אמר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שכל מקום ששנה רבן שמעון בן גמליאל במשנתו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה, ורואים שלדעת ר' יוחנן אין הלכה כרשב"ג ולכן לא יתכן שאמר את דבריו בדעת רשב"ג.

ואכן כאשר בא רב שמואל בר יהודה לבבל אמר בשם ר' יוחנן את הדברים כך, שלעולם מביא ראיה וסותר עד שיסתמו טענותיו ויאמרו לו הבא עדים ואומר אין לי עדים, או הבא ראיה ואומר אין לי ראיה, וכדעת חכמים. אבל אם או עדים ממדינת הים או שהיה דיסקיא וכלומר שק של אביו מופקד ביד אחר, ולאחר מכן נמצאה בה ראיה הרי זה מביא ראיה וסותר, אפילו לדעת חכמים.

דין נוסף אמר רב דימי בשם רבי יוחנן שהתוקף את חברו ותובעו לדין, ואחד מהם אומר נדון כאן, והשני אומר נלך למקום הוועד של החכמים, כופין את הבעל דין השני ללכת למקום הוועד.

ושאל אותו רבי אלעזר, כיצד יתכן שאומרים שמי שנושה בחברו מנה, יוציא מנה על הדרך כדי לדון על מנה. אלא כופין אותו ודן בעירו.

וכן אמר ר' ספרא ששנים שנתעצמו בדין, אחד מהם אומר נדון כאן, ואחד מהם אומר נלך למקום הוועד כופים את זה שרוצה ללכת למקום הוועד ודן בעירו. ואם הוצרכו לשאול איזה דבר כותבים ושולחים, ואם אמר כתבו ותנו לי מאיזה טעם דנתם את דיני, כותבים ונותנים לו את הטעם שמחמתו שנו אותו.

והיבמה הולכת אחר היבם להתירה ואמר רבי אמי שאפילו אם היבם נמצא בציפורי והיא בטבריה, ובציפורי יש ישיבה גדולה יותר של חכמים היא הולכת אחריו לטבריה.

ואמר רב כהנא שלומדים זאת מהפסוק "וקראו לו זקני עירו ולא זקני עירה".

ואמר אמירם שההלכה היא שכופים את זה שרוצה לדון בעירו שילך למקום הוועד, ושאל רב אשי את אמירם שהרי אמר רבי אלעזר שכופין את זה שרוצה לדון במקום הוועד שידון בעירו, ולא להפך.

ועונה הגמרא שדברי ר' אלעזר היו באופן שהלווה רצה לדון בועד והמלווה בעירו, שאז כופים את הלווה לדון היכן שרוצה המלווה כי נאמר במשלי "עבד לווה לאיש מלוה", אבל אם המלווה רצה לדון במקום הוועד כופין את הלווה ללכת למקום הוועד.

ומביאה הגמרא ששלחו מטבריה מכתב למר עוקבא שהיה בבבל, והיה כתוב בו כך, לדזיו ליה כבר בתיה שלם, וכלומר שלום לזה שזיו פניו כזיו פניו של משה רבינו, עוקבן הבבלי קבל קדמנא ירמיה אחי העביר עלי את הדרך, וכלומר שאדם בשם עוקבן הבבלי התלונן בפנינו שירמיה אחיו לא נהג עמו כשורה, ואמרו לו השיאוהו ויראה פנינו בטבריא, וכלומר שאמרו לירמיה שיבוא לטבריה כדי לדון עם אחיו.

ושואלת הגמרא שממה ששלחו למר עוקבא אמרו לו, משמע שהם מבקשים שהוא ידון את ירמיה, אך ממה ששלחו לו שיבוא לפנינו לטבריה משמע שהם ידונו אותו.

ומבארת הגמרא שכוונתם הייתה שידונו אותו ואם לא יציית ישלחוהו כדי שיראה פנינו בטבריה, ורב אשי אמר שמדובר היה בדיני קנסות וכיון שבבבל לא דנים דיני קנסות, לכן שלחו לו שישלח את אותו ירמיה לטבריה, אלא שכתבו לו אמרו לו כדי לחלוק כבוד למר עוקבא.

